

ଧାରାବାହିକ :

ଜୀବନାମୂର୍ତ୍ତି

ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତି କଥା

ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରଥମଥର ୧୯୧୫ ମସିହାରେ ତୃତୀୟଶ୍ରେଣୀ ମାଳିକ୍ଷେଟ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ତୈପ୍ପତି ମାଳିକ୍ଷେଟ ପଦରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଭାରତତତ୍ତ୍ୱ ନାୟକଙ୍କ ରଚିତ 'ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା' ୧୯୬୬ରେ ପୁସ୍ତକ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ତା' ପରବର୍ଷ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନିତ ହେବା ମନନଶୀଳ ଘାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ୱସ୍ତି । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଅଛି ରାଜା ରାଜୁଡା ସମୟର ଇତିହାସ, ଅଛି ସାମାଜିକ ଚେତନା, ଅଛି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ । ଆଜି ବି ଆମ ସମାଜରେ ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ଚିତ୍ର ସର୍ବତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ବେଳେ ସେ ସମୟରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଦେଖୁଥିବା ସ୍ୱପ୍ନ, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମନୋଭାବ, ନାରୀଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣୀୟ କରି ରଖିଛି । ଶ୍ରୀମୁଖ ନାୟକଙ୍କର 'ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା' ଧ୍ୱନି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ଗୁଣଗ୍ରହୀ ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ...

ଭାଗ-୧୦୮
(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତର...)

ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଂଗ୍ରେସ ପକ୍ଷର ସଭାପତି ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ସଦ୍‌ବିଚିତ୍ରତାକୁ ଅତିସର ବିଚିତ୍ର ନ ହୋଇ ଯଦି ଅଳ୍ପ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ବୋଧହୁଏ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଶଙ୍ଗତା ତ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଥିଲା । ସଭାପତିଙ୍କ ଭାଷଣକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥାନ୍ତେ ଓ ଯଦି ତାଙ୍କ ଭାଷଣକୁ କଣ୍ଠାଯାଇଥାନ୍ତା ଯେ, ସେ ବିରୋଧାତ୍ମକ କୌଣସି କଥା କହୁନାନ୍ତେ, ତାଙ୍କୁ ତହିଁରୁ ବିରତ ହେବାକୁ କୁହାଯାଇଥାନ୍ତା ଓ ଯଦି ସେ ତାଙ୍କୁ ନ ମାନିଥାନ୍ତେ ତାହାହେଲେ ସଭାଭଙ୍ଗ ଆଦେଶ ଦେଇଥାନ୍ତେ । ସଦ୍‌ବିଚିତ୍ରତାକୁ ଅତିସରଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଜନତା ବିରୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା, ଏହି ମନୋଭାବକୁ ବିଶେଷ କେତେକ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିରୋଧାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରି ସେମାନଙ୍କ ଏତାଦୃଶ ଅଧିମୁଖ୍ୟକାରିଣୀ ଯୋଗୁଁ କୋଳଙ୍କ ମନରେ କ୍ଷୋଭ ଓ ଦ୍ୱେଷ ଜାଗ୍ରତ କରାଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ମୋର ଚାକିରିରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବେ ତା ୩୦.୦୫.୧୯୪୬ରେ ଚାକିରିପତ୍ର ଛୁଟି ନେଇ ତା ୧୯.୦୯.୧୯୪୬ରେ କାର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟାଗକଲି । ମୋର ଚାକିରି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ୧.୦୧.୧୯୦୯ରେ । ସୁତରାଂ ଚାକିରି ତ୍ୟାଗକଲା ଦିନ ଚାକିରି ଜୀବନର ୩୨ବର୍ଷ ୫ମାସ ୨୩ଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଦୀର୍ଘକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନରେ କେତେ ପ୍ରକାର ଅନୁଭୂତି ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ସମସ୍ତ ଆଜି ସୁଦ୍ଧା ସ୍ମୃତିପତ୍ରରେ କାଳ୍ପନାମାନ ଅଛି ରହିଥିଲା । ଅବସ୍ଥା ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଚାକିରି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଚାକିରି ଜୀବନରେ କେହି ଯେ ସୁଖରେ କାଳାତିପାତ କରିଛି ତାହା ମନେହେଲା ନାହିଁ । ଦଶ ଓ ଦଶ ପ୍ରତି ମମତା ପୋଷଣ ସୁଦ୍ଧା ଯେ ଚାକିରି ଜୀବନରେ ସମ୍ଭବ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଅତି ଦୂର କଥା । ମୋର ସର୍ବଦା ମନେ ହେଉଥାଏ, ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଥିଲେ, କୌଣସି ଅଧିକାଂଶୀ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଚାକିରି ଜୀବନଯାପନର ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ା ନୁହେଁ, ଏହା ଅର୍ଥକାରୀ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖଣ ଓ ସମାଜର ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ ।

ଠାକିରିରୁ ବିଦାୟ ପରେ ॥
ଚାକିରିରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ମୁଁ ମୋର ବିରାଜିତ ବାଳିକା ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାର ଓ ସମାଜସଂସ୍କାର ପ୍ରତି ମନୋନିବେଶ କରିବା ସଂକଳ୍ପ କଲି । ୧୯୪୬ ମସିହା ମେ' ମାସ ୩୦ ତାରିଖରେ ତ ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟାଗକଲି । କୁନ୍ ମାସ ଆରମ୍ଭରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଡିରେକ୍ଟର

ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମତତ୍ତ୍ୱ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି ଯେ, ସମ୍ବଲପୁରର ଲୋକେ ଯଦି ଦରଖାସ୍ତ କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସମ୍ବଲପୁର ବାଳିକା ସ୍କୁଲରେ ଦଶମ ଓ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ଫିଟାଇବା ପାଇଁ ସେ ଦେଖା କରିବେ । ସେହି ସମୟରେ ସ୍ୱାଧୀନ ବାଳିକା ସ୍କୁଲକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଦରଖାସ୍ତ ପଠାଇବା ଭାର ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କଲି । ସେହି ସମୟରେ ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋଦାଦରାଶ ମିଶ୍ର ସମ୍ବଲପୁର ଗସ୍ତରେ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସାକ୍ଷାତ କଲି ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ବାଳିକା ସ୍କୁଲକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇଯାଇଥିବା ବିଷୟ ବୁଝାଇ ଦେବା ସକାଶେ ଅନୁରୋଧ କଲି । ସୁଦ୍ଧା ଯୋଗୁଁ ରେଭେନ୍ସା ବାଳିକା ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଓ ମୋର ଅଷ୍ଟମ ଝିଅ ଉମା ଓ ତାହାର ସହାଧ୍ୟାୟିନୀ କଟକବାସିନୀ ଝୁନୁ (ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତା ରାଓ) ଆସି ସମ୍ବଲପୁରରେ ଆମ ଘରେ ରହିଥିଲେ । ଉଭୟେ ମେଡ଼ିକଲେଜନ୍ କ୍ୟାମ୍ପରେ । ତ୍ରିପାଠୀ ମହାଶୟ କହିଲେ ଯେ, ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ରେଭେନ୍ସା ବାଳିକା ସ୍କୁଲ ଫିଟିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍କୁଲ ସଂଲଗ୍ନ ହେବେ ଫିଟିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ କଟକ ପ୍ରବାସିନୀ ଛାତ୍ରୀମାନେ ଆଉ କଟକରେ ରହି ପଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଗୋଦାଦରାଶ ବାବୁ ଏ ବିଷୟ ବିଚାର କରିବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

ରେଭେନ୍ସା ବାଳିକା ସ୍କୁଲର ଲେଡି ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ମିସ୍ ନାୟକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସାକ୍ଷାତ କଲି । ଉମା ମୋ ସଙ୍ଗେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ସ୍କୁଲ ଓ ହେଷ୍ଟଲ ଫିଟିବ ବୋଲି ପୂର୍ବରୁ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କଠାରୁ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ଓ ସେହି ପତ୍ର ପାଇ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କଠାରୁ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ଓ ସେହି ପତ୍ର ପାଇ ଛାତ୍ରୀମାନେ ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହି ପତ୍ର ପାଇନଥିଲି । ଅନ୍ୟ ଜଣକଠାରୁ ପତ୍ର ପାଇ ଉମାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲି ।

ମିସ୍ ନାୟକ ମୋତେ ହତୋତ୍ସାହକର କେତେକ କଥା କହିଲେ । ସ୍କୁଲତଃ ତାଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲି ଯେ ଛାତ୍ରୀମାନେ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନେବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିବେ କେତେବେଳେ କେଉଁ ଘଟଣା ଘଟିବ ସେ କହିପାରିବେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ଘଣ୍ଟକ ମଧ୍ୟରେ କହିବା ମାତ୍ରରେ ହେବେ ତ୍ୟାଗକରି ସେମାନଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ସୁଦ୍ଧା ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କେ ଆସି ସ୍କୁଲ ଓ ହେଷ୍ଟଲକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଦଖଲ କରିଦିଲେ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ନଥିବ । ଯଦି ରେଳ ଯାତାୟତ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ତାହାହେଲେ କଟକ ଚାଲିଗଲେ ନଦୀଦ୍ୱାରା ଦେଶର ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ କଟକକୁ ପଳାଇବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ବାଟ ନଥିବ । ଉତ୍ୟାଦି ଉତ୍ୟାଦି କଥା । ସ୍କୁଲତଃ ଉମାକୁ ଫେରାଇ ନେବା ସକାଶେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ଦେଖିଲି ଉମାର ମଧ୍ୟ ସେହି ଉତ୍ତର । ତାହାର ଏଠାରେ ରହିବା ଉଚ୍ଚ ନାହିଁ । କାରଣ ତାହାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ପାଠପଢ଼ା ହୋଇଯାଇଅଛି । ସ୍କୁଲ ପ୍ରାୟ ୬ ମାସ କାଳ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବାରୁ ଅନେକ ବିଷୟ ପଢ଼ାପଢ଼ି ହୋଇ ନଥିବାର ଯୋଗୁଁ ସବୁ ବିଷୟ କ୍ୟାମ୍ପରେ ତଞ୍ଚଳ ଶେଷ କରିବାରେ ଲାଗିବେ । ପ୍ରକୃତ ପଢ଼ା ହେବନାହିଁ । ପୁଣି ହେଷ୍ଟଲରେ ଖାଦ୍ୟାପତ୍ତର ବଡ଼ କଷ୍ଟକର । ମୋର କିଛି ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ, ସେ ସ୍କୁଲରେ ରହି ପଢ଼ା ଶେଷ କରିବ । ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲରେ ବାଳକ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପଢ଼ିବ । ଏହା ମୋର ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ନୁହେଁ । କଟକକୁ ଚାଲିଆସିଲେ ଏହି ସ୍କୁଲ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସିଠାରେ ପଢ଼ିବା ସୁବିଧା ନାହିଁ । ମୋର ଅନିଚ୍ଛାର ମୂଳ କାରଣ, ସମ୍ବଲପୁରରେ ମୋର ବନ୍ଧୁକାନ୍ଧବମାନେ ସୁଦ୍ଧା ମୋ ପ୍ରତି ଛାଡ଼ୁ, ମୋର ପୁଅଅପୁଅ ପ୍ରତି ସୁଦ୍ଧା ଉଦାର ବ୍ୟବହାର କରିପାରୁନାହାନ୍ତି, କେବଳ ମୁଁ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିବା ଯୋଗୁଁ । ଯାହାହେଉ ପଛରେ ଉମାକୁ କଟକରେ ହେଷ୍ଟଲରେ ରଖିଦେବା ସ୍ଥିରକଲି ।

(ଜଗନ୍ନାଥ)

ସାହିତ୍ୟରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସାହିତ୍ୟ - ଏକ ଦୃଷ୍ଟିପାତ

କାଳିକାଙ୍କର

(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତର) ପୃଥିବୀରେ ଆଜିଯାଏଁ ଅନେକ ବହି ଛପାହୋଇ ଆଉପ୍ରକାଶ କରିଛି କିନ୍ତୁ ସବୁ ବହି ବ୍ୟତିତ ରହିନାହିଁ । କାଳକ୍ରମେ ସେ କେଉଁ ଅନ୍ଧକାରରେ ଅଣନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି । କବି ଉଆଳଟ୍ ହୁଇବମେନ କହିଥିଲେ- "Comrade, this is no book, who touches this, touches a man."

ଆଜି ବହିର ପ୍ରଚାରପ୍ରସାର ଉତ୍ସାହକର ନୁହେଁ । ଆଗକାଳରେ ରାଜା ମହାରାଜାମାନେ କବି ଓ ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ପୁସ୍ତକୋଷକର୍ତା ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଚାର ରାଷ୍ଟ୍ରପାଳଙ୍କ ଦେଉଥିଲେ । ଉଚ୍ଚଶାସନରେ ଅନେକ ଶାସକଙ୍କ ରାଜଦରବାରରେ କବି ଓ ଲେଖକମାନେ ପ୍ରସାସନ ପ୍ରାଣୀ ମିଳେ ।

ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ପୁସ୍ତକପ୍ରେମର ଅନେକ କାହାଣୀ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିବାପାଇଁ ମିଳେ । ଷ୍ଟିଫେନ କୁଏବର୍ଣ୍ଣ ଲାଇବ୍ରେରୀ ବା ବହିଦୋକାନୀମାନଙ୍କୁ ବହି ଲୁଣ୍ଠନ କରିବାର କାହାଣୀ ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଏ । ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ସେ କାଳେ ୩୨୭୭୭ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ୨୨୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ବିରଳ ପୁସ୍ତକ ଚୋରି କରିଥିଲେ ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ଚାରିକୋଟିରୁ ଅଧିକ । ସେ କିନ୍ତୁ ଏହି ବହିଦୋକାନୀ ଚୋରିବୋଲି କହୁ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଚୋରି ଲୋକଲୋଚନରେ ଥିଲା । ସେ ମୋକଦ୍ଦମାର ମଧ୍ୟ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ବହି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ହେଲା ମହତ୍ କର୍ମ । ମୋ ପାଖରେ ବହି କିଣିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନ ଥିଲା ତେଣୁ ମୁଁ ବହିଦୋକାନୀ କଲି । ବହିଛଡା କ'ଣ ମୁଁ କାହାର କିଛି କେବେ ଚୋରି କରିଛି ?

ସେହିପରି ଆଉ କଣେ ଥିଲେ ଉପକ୍ରମ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ ସାଫତର ଅଳ୍ପା ବକ୍ତା । ସେ ଦିନରେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ବହିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ ଲାଇବ୍ରେରୀ ପୁସ୍ତକ ଲୁଣ୍ଠିଲେ ଓ ରାତିରେ ସେ ବହି ଚୋରିକରି ନେଇ ଆସୁଥିଲେ । କୁହାଯାଏ ଯେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ବହିଦୋକାନୀକୁ ଚୋରିକରିବେଳେ ସେ ଧରାପଡ଼ିଥିଲେ । ସେମିତି ବିହାରର ପାଟନାରେ ଥିବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁଦାକରଙ୍କ ଲାଇବ୍ରେରୀ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ରୋଚକ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ସେଠାରେ ଅନେକ ବିରଳ ପୁସ୍ତକ କେଉଁଠି କେମିତି ଆସିଲା ତାର କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଏଯାଏଁ କେହି ଦେଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ ଯେ ସୁଦାକର ମହୋଦୟ ନିଜେ ଏ ବହି କେଉଁଠାରୁ ଚୋରାଇ ଆଣି ରଖିଛନ୍ତି । ସୁଦାକରଙ୍କ ନିଜେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତିନିପ୍ରକାର ମୂର୍ଖଙ୍କ କଥା କହୁଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ ଯେ ଭଲବହିତିଏ ପାଖରେପାଇଁ ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ପଢ଼େନାହିଁ ବା ସେ ବହିକୁ ଚିହ୍ନିପାରେ ନାହିଁ ସେ ହେଲା ପ୍ରଥମ ନୟରର ମୂର୍ଖ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଯିଏ ନିଜପାଖରେ ଥିବା ମୂଲ୍ୟମାନ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଦିଏ ସେ ତୃତୀୟ ନୟରର ମୂର୍ଖ । ତେବେ ତୃତୀୟ ନୟରର ମୂର୍ଖଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ସେ ହେଲା ଯିଏ ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ମାଗିନେଇ ସେ ବହିକୁ ଫେରାଇଦିଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ କବି ଡ. ବ୍ରଜନାଥ ରଥଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ରୋଚକ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ସେ ତାଙ୍କ ବାପା ବିଶ୍ୱନାଥ ରଥ ଯେଉଁ ସ୍କୁଲରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ ସେହି ସ୍କୁଲରୁ ବହିନେଇ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଦେଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେହି ସେଦିନର ବାଳକ ବ୍ରଜନାଥଙ୍କୁ ଏମିତି ମୋହାହୁଡ଼ି କଲା ଯେ ସେ ବହିଟି ନେଇ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ଓ ଫେରାଇ ନ ଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ମହାନ କବି ନିଜର ଆଉ ଉପାର୍ଜନକୁ ନିଜେ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ବିଶାଳ ଲାଇବ୍ରେରୀ ବିଶ୍ୱତାରା ଓଡ଼ିଆ ଗବେଷଣା ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହି ବହିଦୋକାନୀ ବିଶେଷଭାବରେ ବହିକୁ ବିଶେଷଭାବରେ ଭଲପାଇବାର ଦୋଷଦୋଳି କେତେଜଣ କହନ୍ତି । ତେବେ ଯେମିତି ମହାଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଲେଖାଯାଇଛି ଯେ, 'ଜ୍ଞାନ ଲୁଣ୍ଠନ ନୁହେଁ ଅପରାଧ କିନ୍ତୁ ବହି ଲୁଣ୍ଠନ ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ଅପରାଧ' ଏକଥା ଖବର ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ ।

ବହିପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବକୁ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଚାରକଲାବେଳେ ଏହାର ଜନ୍ମଦୁଃଖ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଧ୍ୟାନଦେବା ବିଧେୟ । ଇଂଲଣ୍ଡରେ ବାର୍ଟ ନାମକ ଏକ ଗଜ୍ଜ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯାହାର ବକ୍ତୃତା ଖୁବ୍ ତିକ୍ତଶୃଙ୍ଖଳିତ । ତା ଉପରେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଉପରେ ଲେଖାଲେଖି କରାଯାଇପାରେ । ବାର୍ଟ ଗଜ୍ଜର ବ୍ୟାକ୍ଟସନ ନାମଟି ହେଉଛି ବୋଲ୍ ଯାହାପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବୁଦ୍ଧ ବା ବହିଦୋଳି ପରିଚିତ ହୋଇଛି । ସେମିତି ଲାଟିନ ଭାଷାରେ ବହିକୁ ଲିବାର୍ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଏବଂ ଏହି ଲିବାର ଶବ୍ଦକୁ ଲାଇବ୍ରେରୀ ହୋଇଛି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ । ଆମେ ଯେଉଁ ବହିକୁ ପୁସ୍ତକ ବୋଲି କହୁ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦହେଲା ପୁସ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ବନ୍ଧନ । ପୁସ୍ତା ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦକୁ ପୋଥା ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ଏବେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଯେ ବହି ବା ପୁସ୍ତକପ୍ରତି, ପତ୍ରପତ୍ରିକା ପ୍ରତି ତଥା କବି ଲେଖକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା କମିକମି ଯାଇଛି । ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ବୋଲି ଆଲୋଚନା କରିବା । ପ୍ରଥମେ ଲେଖକମାନେ ଯେଉଁ ଲେଖା ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସମାଜର ସ୍ଥିତି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ତାହା ରସୋକ୍ତ ହେଉନାହିଁ, ଏମିତିକି ଭଲ ଲେଖା ପାଠକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟ କାରଣ ହେଉଛି ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଜି ବିଗହରା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେମିତି ପାଠକ କ'ଣ ପଢ଼ିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛି ବୁଝିବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ଆଜିକାଲି ଯେତେ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସେ ସମସ୍ତ ବହି ଗୁଣାବୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଶକମାନେ ଆଜି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯିଏ ଦେଲା ତା'ର ବହି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବହି ଛପା ଆଜି ଏକ ବ୍ୟାପାର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ବା କବି ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଏମିତି କବିତା ବା ଗଜ୍ଜ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ ବୋଧାତ୍ମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ଯେ କବି ବା ଲେଖକ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି କବି, ଗାଳ୍ପିକ ଇତ୍ୟାଦ

ବାଲେଶ୍ୱର, ରବିବାର, ୦୫ ଫେବୃଆରୀ, ୨୦୨୩

ପ୍ରେମରେ ପ୍ରେମରେ ଗାତି(୭୮)

ବାହୁଥ ଦିନର ପାପ

ଏଇତ ସେ ରାତି ଯେଉଁ ରାତି ପାଇଁ କାଳିଥିଲ ବୁଝେ ନାହିଁ, କଳିଯିବା ବୁଝେ କାଳିଦେଇ ଆମ ବାହୁଥ ଦିନର ପାପ ।

ନିରୋଳା ରାତିର ଶେଷ ପହରେ ନିରବର କୋଳାହଳ, ବେକୃଥିଲା ରୂପ ବାହୁର କଳଣ ବିଦାୟ ନେବାର ବେଳ, ନ ପାହୁ ଏ ରାତି ନ ସବୁ ଏ ପ୍ରତି କରୁଥିଲ ଅନୁତାପ ।

ଲାକେଇ ସକାଳ ଖୋଜୁଥିଲା ରୂପ ନିବିରେ ନଖର କ୍ଷତ, ବାହୁଥିଲ ରୂପେ ମୁକୁଳା କୁଡ଼ାକୁ ବେଳ ହେଲା ରତନତ, ଏ ରାତି କାହାଣୀ ରହିଗଲା ପୁଣି ହୋଇ ଅଧାଲେଖା ଗପ ।

ବିପିନ ମହାନ୍ତି
୩୩, ଗଡ଼ ମହାବୀର ବିହାର, ଗ୍ୟାରେଜ ଛିକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨ (ମୋ) ୯୮୬୧୪୪୯୯୯

ପରମ୍ପରା..

ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା

ଜୟଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ

ପୌଷମାସ ପରେ ମାଘ ମାସ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ହିନ୍ଦୁ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ଷର ୧୧ ତମ ଚନ୍ଦ୍ରମାସ ଓ ୧୦ମ ସୌରମାସରେ ପଡ଼େ ମାଘ ମାସ । ଜାନୁଆରୀ, ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ପଡ଼େ ମାଘ ମାସ । କ୍ୟୋଟିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ମାଘ ମାସରେ ମୟା ନକ୍ଷତ୍ର ଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପଡ଼ୁଥିବାରୁ ମାଘର ନାମ ମାଘ ହୋଇଛି । କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମାସରେ ପବିତ୍ର ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପାପମୁକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକକୁ ଯାଆନ୍ତି । ପଦ୍ମପୁରାଣର ଉତ୍ତରାଂଶରେ ମାଘମାସରେ ମହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷ୍ଣୁ ଗଙ୍ଗାକଳରେ ବାସ କରନ୍ତି ତେଣୁ ଏହା ପୁଣ୍ୟର ସମୟ । ଗଙ୍ଗାକଳ ସ୍ନାନ ପାତ୍ରକେ ସ୍ୱର୍ଗ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ଏହା ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ, ପାପମୁକ୍ତି ଏବଂ ଭଗବାନ ବାସୁଦେବଙ୍କ କୃପା ଲାଭ କରିବାକୁ ବାଞ୍ଛା ଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ମାଘସ୍ନାନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଡୁ ଅଧିଆରା ଯାଏ ସବୁ ମାନଙ୍କର ମେଳା ଲାଗିଥାଏ । ଏହା ଏକ ବାର୍ଷିକ ପର୍ବ । ନଦୀକୂଳରେ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ମାନଙ୍କ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ମାଘ ମାସରେ ଭଗବାନ ମାଧବଙ୍କୁ ପୂଜାକରି ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଅନନ୍ତକାଳ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମାଘମାସରେ ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ମନ୍ଦିର ରାଶିରେ ଥିବା ସମୟରେ ପବିତ୍ର ନଦୀରେ ପ୍ରାତଃ ସ୍ନାନ କରିବା ବିଧେୟ । ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପବିତ୍ର ତିଥିରେ କୁମ୍ଭମେଳା ମଧ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ଏହି ମେଳା ୧୨ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । କ୍ୟୋଟିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ପବିତ୍ର ଅବସ୍ଥାନ ହୁଏ ସେତେବେଳେ କୁମ୍ଭମେଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ଏହି କୁମ୍ଭମେଳା ଆଲାହାବାଦ, ଦକ୍ଷିଣରେ ମହାମହମ ନଦୀ ନିକଟସ୍ଥ କୁମ୍ଭକୋଣମ, ପୂର୍ବରେ ପର୍ଲିମେଣ୍ଟର ସାଗର ଦ୍ୱୀପରେ ଏବଂ କୋଣାର୍କ ନିକଟସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ଏହିଦିନ ଚନ୍ଦ୍ରମାର ପ୍ରଭାବ ବୃଦ୍ଧି, ନଦୀ, ଜଳାଶୟ ଏବଂ ବନସ୍ପତିରେ ପଡ଼ି ଆରୋଗ୍ୟଦାୟକ ଗୁଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଆର୍ମିକ ମତାନୁସାରେ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଦାନଧର୍ମ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୋଷରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳେ । ମନ୍ଦିର ରାଶିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଏବଂ କର୍ମକ୍ରମରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ସମୟକୁ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ଣ୍ଣଯୋଗ ହୁଏ । ଏହିଦିନ ସବୁ ତୀର୍ଥରେ ଦେବତାମାନେ ପ୍ରସାନ୍ନ ତଥା ଅନ୍ୟ ତୀର୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷାମାନ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଲାହାବାଦର ପ୍ରସାନ୍ନ ସଙ୍ଗମରେ ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବୁଡ଼ ପକାଇବା ଦ୍ୱାରା ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି ।

ମାଘମାସରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ କମ୍ ସେ କମ୍ ଗୋଟିଏ ଥର ପବିତ୍ର ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପାପ କ୍ଷୟ ହୋଇ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ । କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମାସରେ ନଦୀ ମାନଙ୍କରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଶରୀରକୁ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ଦାଉରୁ ବଞ୍ଚେଇ ହୁଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଦାନଧର୍ମ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୋଷରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳେ । ମନ୍ଦିର ରାଶିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଏବଂ କର୍ମକ୍ରମରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ସମୟକୁ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ଣ୍ଣଯୋଗ ହୁଏ । ଏହିଦିନ ସବୁ ତୀର୍ଥରେ ଦେବତାମାନେ ପ୍ରସାନ୍ନ ତଥା ଅନ୍ୟ ତୀର୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷାମାନ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଲାହାବାଦର ପ୍ରସାନ୍ନ ସଙ୍ଗମରେ ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବୁଡ଼ ପକାଇବା ଦ୍ୱାରା ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି ।

ମାଘମାସରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ କମ୍ ସେ କମ୍ ଗୋଟିଏ ଥର ପବିତ୍ର ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପାପ କ୍ଷୟ ହୋଇ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ । କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମାସରେ ନଦୀ ମାନଙ୍କରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଶରୀରକୁ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ଦାଉରୁ ବଞ୍ଚେଇ ହୁଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଦାନଧର୍ମ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୋଷରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳେ । ମନ୍ଦିର ରାଶିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଏବଂ କର୍ମକ୍ରମରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ସମୟକୁ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପୂର୍ଣ୍ଣଯୋଗ ହୁଏ । ଏହିଦିନ ସବୁ ତୀର୍ଥରେ ଦେବତାମାନେ ପ୍ରସାନ୍ନ ତଥା ଅନ୍ୟ ତୀର୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷାମାନ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଲାହାବାଦର ପ୍ରସାନ୍ନ ସଙ୍ଗମରେ ମାଘପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବୁଡ଼ ପକାଇବା ଦ୍ୱାରା ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ହୁଏ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି ।

ଶେଷଭାଗ (ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତରୁ..)
ସମସ୍ତେ ତାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଏକ ସଙ୍ଗରେ କହିଲେ, ଏ ଆମ ମାଟି । ଏଠି ଘାଟୀ ହେବ ନାହିଁ ।
ଭୋଲାରାମ ସାର୍ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ, ନା ନା, ଘାଟୀ ହେବ ନାହିଁ । ହେବ ବୋଲି ସରକାରଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା । ପିଲାଲୋକଟାର କଥା ଧର ନାହିଁ ।
ଅଞ୍ଜଳି ଓ ସୁଧା ହତଚକିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।
ଲୋକଟି ଏଥର ଆହୁରି କର୍ମଣ୍ୟ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, ସେଇଆ କୁହ! ଘାଟୀ ହେବ ନାହିଁ ।
ନା ନା! ଘାଟୀ ହେବ ନାହିଁ । ତିନିହେଁ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି କଲା ଭଳି ଉଚ୍ଚରଣ କଲେ ।
ସେଇ ଲୋକମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ଭୁବୁଭୁକାଟର ହେଉଥିଲେ । ଜଣେ ଏଥର ଆଗକୁ ଆସି କହିଲା, ତମେ ସରକାରୀ ଲୋକ ନୁହଁ ତ ?
ଭୋଲାରାମ ସାର୍ କହି କିଛି କିଛି ଲୋକ ଚିହ୍ନି । ସେମାନଙ୍କର ଅବିଶ୍ୱାସ ଅଞ୍ଜଳି ଓ ସୁଧାକୁ ନେଇ ।
ଅଞ୍ଜଳି ବାପାଙ୍କ ନା ଶୁଣି ଜଣେ କିଏ ବୁଢ଼ା ଚିହ୍ନିଲେ । କହିଲେ, ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ଏ ଝିଅର ବାପା ଏଠି ଚହସିଲଦାର ଥିଲେ ।
ଗେଟ ଉଠିଲା ।
ଠେଲା ରିକ୍ଷା ଭିତରକୁ ପଶିଲା ।
ଅଞ୍ଜଳି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଭାବିଥିଲା, ଉଦ୍‌ବାସୁ ହେବାକୁ ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସହ ମିଶି ସେମାନଙ୍କ ମତାମତ ଉପରେ ଏକ ସର୍ଭେ ନେବ । ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣବାସ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣବସତିର ସମସ୍ୟା ନେଇ ଆଲୋଚନା କରିବ । ହେଲେ ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁ ? ମୂଳରୁ ଘାଟୀ ହେବା କଥାଟି ସେମାନଙ୍କ ପାଖେ ଅସମ୍ଭବ । ତାପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁ ?
ତିନିହେଁ ଯେମିତି ବିସ୍ମୟ ଘେରରେ ଥିଲେ । କେତେ ସମୟ ପରେ ରିକ୍ଷାବାଲା ପାଟିକରି ଉଠିଲା, ଆଉ ଗାଡ଼ି ଯିବନି ।
ଆଗରେ ସମୁଦ୍ର !
ଆଗରେ ସମୁଦ୍ର !
ଏ ଆଉ ଏକ ଅପରୂପ ଦୃଶ୍ୟ ।
ନିର୍ଜନ ଶାନ୍ତ ବେଳାକୁ । ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆକାଶ । କେବଳ ତରଙ୍ଗରାଶି ହିଁ ସେଠାରେ ଯେମିତି ମୁଖର । ରାଶି ରାଶି ସେଇ ନୀଳ ଭଗାଳ ତରଙ୍ଗ ବେଳାକୁମ୍ଭିରେ କି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆବେଗରେ ମଥାପିଟି ଯାଉଛି । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ମାଲ ମାଲ ବ୍ୟାପୀ ଝାଉଁଟି ଲମ୍ବି ଯାଉଛି, କାହିଁ କେତେ ଦୂରକୁ । ଆଉ ଅବଂଷ୍ୟ ଉଦକାଳିପଟାଏ ଗଢ଼ । ସାରା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ରାଶି ରାଶି ଶାମୁକା । ବିଭିନ୍ନ ରଂଗର, ବିଭିନ୍ନ ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର ଶାମୁକା । ଆଉ ଅଜସ୍ର ନାଲି କଳକା । କିଏ ବାଳିରେ ଚାଲୁଛି ତ କିଏ ଗାତରେ ପଶି ଯାଉଛି । ଦୂରରୁ ଲାଗୁଛି ଯେମିତି ସମୁଦ୍ରବାଲିରେ ଅଜସ୍ର ନାଲି ଫୁଲ ଫୁଟିଛି ।
ଦୂରରେ, ଖୁବ୍ ଦୂରରେ ଅବଂଷ୍ୟ ନୌକାର ପାଲ ଦିଶୁଛି । କୂଳରେ ବି ଅବଂଷ୍ୟ ନୌକା । କେଉଁଠି କାଲ ପଡ଼ିଛି ତ କେଉଁଠି କେଉଁଠିମାନେ ଜାଲ ଚାଲୁଛନ୍ତି । ଚିକେ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଖୁବ୍ ଭିତ । ଜାଲରୁ ସେମାନେ ମାଛ ଅବାହୁଛନ୍ତି ।
ଏଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ପ୍ରକାଶ କଳରାଶି, ଏଇ

ପୁଷାଞ୍ଜଳି ନାୟକ

ଏ ଉପନ୍ୟାସର ରଚନାକାଳ ପ୍ରାୟ ୧୫/୧୬ ବର୍ଷ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ବାଲିଆପାଳରେ ଘାଟୀ-ବିରୋଧ ଆନ୍ଦୋଳନ ତୀବ୍ର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ଏ ଉପନ୍ୟାସଟି ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲା । ତେବେ ଏ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ ଯାହା ମୁଁ ଉପନ୍ୟାସରେ ଉଦ୍‌ଗରଣ କରିଥିଲି, ତା ସତ ହୋଇଗଲା । ମା ପାଖରେ ପୁଅ ହାର ମାନିବା ଭଳି ମାଟି ପାଖରେ ଘାଟୀ ହାର ମାନିଲା । ଏ ଉପନ୍ୟାସ ଘାଟୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ନୁହେଁକିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାଗ୍ରଣୀ ନୁହେଁ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ କଳ୍ପନାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛି । ଯେଉଁମାନେ ଦୀର୍ଘ ବାରବର୍ଷ ଧରି ମାଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପହରା ଦେଇ ଭିତିହାସର ଗତିକୁ ବଦଳାଇଦେଲେ, ସେଇ ବାଲିଆପାଳବାସୀଙ୍କୁ ଏ ଉପନ୍ୟାସ ଅର୍ପଣ କରୁଛି । -ଲେଖିକା

କୁଆର ଭଙ୍ଗାର ଖେଳ, ଏଇ ସାମାଜିକ ସମୁଦ୍ର, ଅସାମ ନୀଳ ଆକାଶ... ସବୁ ଯେମିତି ପ୍ରକୃତିର ସେଇ ଅକେଶ, ରହସ୍ୟମୟ ସଭା ସମ୍ଭବରେ ସତେଜନ କରି ଦେଉଛି । ତାର ବିଶାଳ ରୂପ, ବିରାଟ ଶକ୍ତି ଆଉ ସର୍ବମୟ ସଭା ନିକଟରେ ମନୁଷ୍ୟ କେତେ ତୁଚ୍ଛ, କେତେ ନଗଣ୍ୟ !
ସାର୍ କହିଉଠିଲେ, ସେଇ ଯେଉଁଠି ଝାଉଁଟିଏ ସରିଛି, ସେଇଟା ମୁହାଣ । ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ସେଠି ସମୁଦ୍ରରେ ମିଶିଛି । ସେଠି ପ୍ରକୃତରେ ଘାଟୀ ହେବ । ସେଠି କ୍ଷେପଣୀ ସ୍ୱରକ୍ଷେପଣ କରାହେବ ।
ଘାଟୀ ହେବନାହିଁ । ସୁଧା କହିଉଠିଲେ ।
ନା ନା, ଘାଟୀ ହେବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମହୋତ୍ତରଣ କଲାଭଳି ଏକ ସାଙ୍ଗରେ କହିଉଠିଲେ ।

ପାଟିଶି
କାକୁପଦା ଗେଟ୍ ଲୋକାରଣ୍ୟ ।
ବାଲିଆପାଳର ସେଇ ଦାଣ୍ଡ ।
ବରିକିଆ, କେଉଁଠିକର ବସନ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଇଛି । ସରକାରଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନେଇ କିଲୁପାଳ ଆଜି ଘାଟୀ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବେ ।
ବାଲିଠାରୁ ଶହ ଶହ ଗାଡ଼ି ଛୁଟୁଛି । ଶହ ଶହ ବହୁକଧାରୀ ପୋଲିସ୍ ଆସି ତେକ୍‌ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।
ଭୀମପୁରା, ପାଟପୁରା, କର୍ଷେଇପୁର, ଗଡ଼ ମୁକୁନ୍ଦପୁର ଆଦି ଗାଆଁର ଘରେ ଘରେ କାଲିଠୁଁ ଚୁଲୀ ଜଳିନି । ପ୍ରତିଟି ଘରେ ଝିଅବାହୁ, ପିଲାପିଲି, ବୁଢ଼ା ଟୋକା ସମସ୍ତେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି ।
ଆଜି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନମରଣ ସମସ୍ୟା । ଘାଟୀ ନା ମାଟି ?
କିଲୁପାଳ, ଡି.ଆର.ଜି., ଏସ୍.ପି. ଆଦି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଗାଡ଼ି କ୍ରମଶଃ ଲମ୍ବିଚାଲିଛି ।
ତେକ୍‌ଗେଟ୍ ପାଖରେ ପ୍ରତିରୋଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନେଇ ଛୁଟିଆସିଥିବା ସେଇ ମାଟିର ମଣିଷମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବି ବଢ଼ିଚାଲିଛି । ସେମାନେ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ଧୂନି ଦେଉଛନ୍ତି, ଏ ମାଟି ଆମର, ଏ ସମୁଦ୍ର ଆମର...
କିଲୁପାଳ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ପଛରେ ଶହ ଶହ ବହୁକଧାରୀ ଉଦ୍ୟତ ପୋଲିସ୍ । କିଲୁପାଳଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, କିଲୁପାଳ ପ୍ରବେଶ କଲାମାତ୍ରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତିରୋଧର ଉତ୍ତରରେ ବହୁକ ଫୁଟିଉଠିବ । ରକ୍ତର ସ୍ତ୍ରୋତ ଛୁଟିଲେ ମଧ୍ୟ କିଲୁପାଳ ଆଜି ଘାଟୀ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବେ । ଉତ୍ତରରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭରିଯାଇଛି । ଗରମପଦମ ଭେଦି ଧୂନି ଉଠୁଛି, ଏ ମାଟି ଆମର, ଏ ସମୁଦ୍ର ଆମର । କିଲୁପାଳ ଆଗେଇ ଛାଲିଛନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟାଏ ପାଦ ପରେ ତେକ୍‌ଗେଟ୍ । ଗେଟ୍ ଆଗପଟେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ନିରାଶ ଜନତା । ମୃତ୍ୟୁ ଲାଗି ସେମାନେ ଆଜି ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ଗେଟ୍ ଉଠାଏ । କିଲୁପାଳଙ୍କର କଣ୍ଠ ବନ୍ଦୁ ଭଳି କଠୋର ।
ସମ୍ମିଳିତ ଜନତା ପୁଣି ଥରେ ଧୂନି ଦେଇ ଉଠିଲା, ଏ ମାଟି ଆମର, ଏ ସମୁଦ୍ର ଆମର...
ଉତ୍ତରରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଅମ୍ଳମୟ । ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅଟକି ଯାଇଛି । କିଲୁପାଳଙ୍କର ଗୋଟାଏ ତର୍କନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଗୁଡୁମ୍, ଗୁଡୁମ୍ କରି ବହୁକ ଫୁଟି ଉଠିବ । ମାଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ଆଗ୍ରେଣ୍ଣ ଶପଥ ନେଇ ଠୁଳ ହୋଇଥିବା ସେଇ ଦାଣ୍ଡ, ବରକିଆଙ୍କର ରକ୍ତରେ ଏ ମାଟି ଭାସିଯିବ । କର୍ଷେ ଚିରିଣ ହଜାର ଜୀବନ ଆଜି ମାଟିରକ୍ଷା ଯଜ୍ଞରେ ଆହୁତି ହୋଇଯିବେ ।
ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।
ଭିତିହାସ ମଧ୍ୟ ଅଟକି ଯାଇଛି । ସମ୍ମିଳିତ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଜନତାଙ୍କ ରକ୍ଷୁ ଆଜି ଅଶ୍ରୁହୀନ । ସେମାନେ ଆଜି ଲୋହ ଭଳି ନିଷ୍ଠସ୍ତ, ଅବିଚଳିତ । ସମସ୍ତେ ସେଇ ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ।
ହଠାତ୍ ସେଇ ଜନଗହଳି ଠେଲି କୁଡ଼ାଟିଏ ଆଗେଇ ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନିଲେ, ସପନାବୁଢ଼ା ।

କିଲୁପାଳ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ପଛରେ ଶହ ଶହ ବହୁକଧାରୀ ଉଦ୍ୟତ ପୋଲିସ୍ । କିଲୁପାଳଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, କିଲୁପାଳ ପ୍ରବେଶ କଲାମାତ୍ରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତିରୋଧର ଉତ୍ତରରେ ବହୁକ ଫୁଟିଉଠିବ । ରକ୍ତର ସ୍ତ୍ରୋତ ଛୁଟିଲେ ମଧ୍ୟ କିଲୁପାଳ ଆଜି ଘାଟୀ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବେ । ଉତ୍ତରରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭରିଯାଇଛି । ଗରମପଦମ ଭେଦି ଧୂନି ଉଠୁଛି, ଏ ମାଟି ଆମର, ଏ ସମୁଦ୍ର ଆମର । କିଲୁପାଳ ଆଗେଇ ଛାଲିଛନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟାଏ ପାଦ ପରେ ତେକ୍‌ଗେଟ୍ । ଗେଟ୍ ଆଗପଟେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ନିରାଶ ଜନତା । ମୃତ୍ୟୁ ଲାଗି ସେମାନେ ଆଜି ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ଗେଟ୍ ଉଠାଏ । କିଲୁପାଳଙ୍କର କଣ୍ଠ ବନ୍ଦୁ ଭଳି କଠୋର ।
ସମ୍ମିଳିତ ଜନତା ପୁଣି ଥରେ ଧୂନି ଦେଇ ଉଠିଲା, ଏ ମାଟି ଆମର, ଏ ସମୁଦ୍ର ଆମର...
ଉତ୍ତରରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଅମ୍ଳମୟ । ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅଟକି ଯାଇଛି । କିଲୁପାଳଙ୍କର ଗୋଟାଏ ତର୍କନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଗୁଡୁମ୍, ଗୁଡୁମ୍ କରି ବହୁକ ଫୁଟି ଉଠିବ । ମାଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ଆଗ୍ରେଣ୍ଣ ଶପଥ ନେଇ ଠୁଳ ହୋଇଥିବା ସେଇ ଦାଣ୍ଡ, ବରକିଆଙ୍କର ରକ୍ତରେ ଏ ମାଟି ଭାସିଯିବ । କର୍ଷେ ଚିରିଣ ହଜାର ଜୀବନ ଆଜି ମାଟିରକ୍ଷା ଯଜ୍ଞରେ ଆହୁତି ହୋଇଯିବେ ।
ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।
ଭିତିହାସ ମଧ୍ୟ ଅଟକି ଯାଇଛି । ସମ୍ମିଳିତ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଜନତାଙ୍କ ରକ୍ଷୁ ଆଜି ଅଶ୍ରୁହୀନ । ସେମାନେ ଆଜି ଲୋହ ଭଳି ନିଷ୍ଠସ୍ତ, ଅବିଚଳିତ । ସମସ୍ତେ ସେଇ ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ।
ହଠାତ୍ ସେଇ ଜନଗହଳି ଠେଲି କୁଡ଼ାଟିଏ ଆଗେଇ ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନିଲେ, ସପନାବୁଢ଼ା ।

ଗଛ ଆମର ଭାଇ ଗାଡ଼ାରାଣୀ ସାହୁ

କାନ୍ଦି କହିଲା - ହେ ପିଲାମାନେ, ତୁମ ପାଇଁ ମୁଁ ଦୁଃଖ କରୁଛିରେ । ଆଜି ହାଟରେ ଲୋକମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ, କଣ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାରଖାନା ଏଇଠି ବସିବ । ତେଣୁ ପୁରା ଜଙ୍ଗଲକୁ କାଟି ସେମାନେ ସଫା କରିଦେବେ । ତେବେ ଆମେ ଏବେ କରିବା କଣ ? ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଭାଲେଣି ପଡ଼ିଗଲା । ଜଙ୍ଗଲ ସଫା ହୋଇଗଲେ ସେମାନେ ଯିବେ କୁଆଡ଼େ ? ଆଉ ଖାଇବେ କଣ ? ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଲୁଆ ବହୁତ ଚର୍ଚ୍ଚର । ତେଣୁ ସେ କହିଲା-
ଭାଇମାନେ ହେ ଭାଇମାନେ ଉପାୟ ରହିଛି ମୋ ମନେ । ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇଲେ । ବିଲୁଆର ଉପାୟ କଥା ଜାଣିବାକୁ ବିବ୍ରତ ହେଲେ । କହିଲେ -
ବିଲୁଆ ଭାଇହେ ବିଲୁଆ ଭାଇ ଉପାୟ କୁହହେ ନ କରି ତେରି । ବିଲୁଆ କହିଲା-
କରିଛି ଯୋଜନା ମୁହିଁ ଅଧିକାର ଆମ ଅଛିରେ ଭାଇ, ଏଇ ଜଙ୍ଗଲରେ ରହିବା ପାଇଁ ମେଳିବାହି ଆମେ ଯିବା ସହରକୁ ଅଭିଯୋଗ ଦେବା ହାକିମ ବାବୁଙ୍କୁ । ବିଲୁଆ ଯୋଜନା ପାଖରେ ବିଲୁଆ କଥାରେ ବାହାରିଲେ ସହରକୁ । ଆଗେ ଆଗେ ବୁଢ଼ା ଚାଲିଥାଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ଥାଏ ପଗଡ଼ି । କାନ୍ଧରେ ପଟାରିଲେ ବି ତା ପାଟିକୁ କଥା ବାହାକୁ ନାହିଁ । କେତେ ପଟାରିବା ପରେ ବୁଢ଼ା କାନ୍ଦି

ହାଟା, ବାଘ, ସିଂହ, ଭାଲୁ, ହରିଣ ଇତ୍ୟାଦି ପଶୁ ଓ ତା ପରେ ପକ୍ଷୀ ମାନେ । ବିରାଟ ପଦ୍ମଆରରେ ଆସୁଥାନ୍ତି । ଏହା ଦେଖି ସହରର ସବୁଲୋକ ଭୟରେ ଯିବ ଯୁଆଡେ ବୌଦ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ହାକିମ ବାବୁଙ୍କ ସରକାରୀ ବାସ ଗୃହ ସାମନାରେ । ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାଚ୍ଛନ୍ଦି ଦେଲେ । ଏହା ଦେଖି ହାକିମ ଚାଟକା । ଆରେ ! ତୁମେ ମାନେ କାହିଁକି ଆସିବ ? ତା ପରେ ବିଲୁଆ ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲା-
'ହାକିମ ବାବୁ ହେ ହାକିମ ବାବୁ ତୁମରି ପାଖକୁ ଆସିବୁ ସବୁ, କାରଖାନା କଥା ଶୁଣିଲୁ ଯେବେ ଭାଲେଣୀ ପଡ଼ିଲା ଭୟରେ ସର୍ବେ ।'
ଜଙ୍ଗଲ ଅଟଳ ଆମରି ଘର ଘର ଭାଙ୍ଗି କାରଖାନା ନ କର । ହାକିମ କହିଲେ - ଆରେ ତୁମେ ରହିବ ବୋଲି କଳକାରଖାନା ନ ହେଲେ ତଳିବ କେମିତି ? ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲାଣି । ସେମାନେ ବଞ୍ଚିବେ କେମିତି ?
ବୁଢ଼ା ଠିଆ ହୋଇ ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲା-
ହଜୁର ! ଜଙ୍ଗଲର ପଶୁପକ୍ଷୀ ବଂଚିଲେ ତ ମଣିଷ ବଂଚିବେ । ଯଦି ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ତେବେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କ୍ଷତି ହେବ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସାହା ଭରସା କୁଟି ଯିବ । ଆପଣ ଆମ ଉପରେ ଦୟା କରନ୍ତୁ । ଆମ କଥା ଚିକେ ଦୁଃସ୍ୱିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ଦେଖନ୍ତୁ ସବୁ ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ

ଗଢ଼ୁଛି । ସେମାନେ କାରଖାନା ବସିବା କଥା ଶୁଣି ଖାଇବା ପିଇବା ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ଦୟା କରନ୍ତୁ ହଜୁର !
କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକଳା ପରେ ହାକିମ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଆଉ ପଠାଇଦେଲେ । ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ଖୁସିରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫେରିଗଲେ । ତା ପରେ ସେମାନେ ଖୁସିହୋଇ ଏକ ବଡ଼ ପାର୍ଟିର ଅୟୋଜନ କଲେ । ନାଚଗୀତ ସାଙ୍ଗକୁ ଖାଇବା । ତେଣୁ ବୁଢ଼ା ମଉସା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାୟିତ୍ତ ବନ୍ଧନ କଲେ । ବିଲୁଆକୁ ବେଳେ ବେଳେ ବିଭାଗର ହାକିମ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତା ପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ ସିଂହ ଥାଏ ଭୋକି ରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱରେ । ଭାଲୁ ଭୋକ ଓ ହରିଣ ମହୁରୀ ବଜାଇବା ଦାୟିତ୍ୱ । କୋଇଲି, କଳକପାଟି ଏମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୀତ ପରିଚାଳନାର ଦାୟିତ୍ୱ । ଆଉ ଯେତେ ସବୁ ଜୀବ କରୁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କଲେ । ଖୁସିରେ ସେମାନେ ରାତି ସାରା ନାଚିଲେ ଓ ଗାଇଲେ ।
ଗଛ ଆମର ଭାଇରେ ଗଛ ଆମର ଭାଇ ତା ଫଳ ଫୁଲ ଦେଉଡ଼ ସିଏ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥାଏ ହେ, ଗଛ ଆମର ଭାଇ । ସିଏ ବଂଚିଲେ ଆମେ ବଂଚିବା ଏ କଥା ମିଛ ନୋହିରେ ଗଛ ଆମର ଭାଇ ।
ଶେଷତଃ, ସା-ଗୋଧୂତିପା, ଯୋ-ସରାପାଲି ଭାୟା-ବେଦାଖୋଳ, ଜି-ସରଳପୁର, ପିନ-୧୭୮୯୦୧୭, ମୋ-୭୭୦୫୨୦୯୮୩୩

କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକଳା ପରେ ହାକିମ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଆଉ ପଠାଇଦେଲେ । ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ଖୁସିରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫେରିଗଲେ । ତା ପରେ ସେମାନେ ଖୁସିହୋଇ ଏକ ବଡ଼ ପାର୍ଟିର ଅୟୋଜନ କଲେ । ନାଚଗୀତ ସାଙ୍ଗକୁ ଖାଇବା । ତେଣୁ ବୁଢ଼ା ମଉସା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାୟିତ୍ତ ବନ୍ଧନ କଲେ । ବିଲୁଆକୁ ବେଳେ ବେଳେ ବିଭାଗର ହାକିମ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତା ପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ ସିଂହ ଥାଏ ଭୋକି ରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱରେ । ଭାଲୁ ଭୋକ ଓ ହରିଣ ମହୁରୀ ବଜାଇବା ଦାୟିତ୍ୱ । କୋଇଲି, କଳକପାଟି ଏମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୀତ ପରିଚାଳନାର ଦାୟିତ୍ୱ । ଆଉ ଯେତେ ସବୁ ଜୀବ କରୁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କଲେ । ଖୁସିରେ ସେମାନେ ରାତି ସାରା ନାଚିଲେ ଓ ଗାଇଲେ ।
ଗଛ ଆମର ଭାଇରେ ଗଛ ଆମର ଭାଇ ତା ଫଳ ଫୁଲ ଦେଉଡ଼ ସିଏ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥାଏ ହେ, ଗଛ ଆମର ଭାଇ । ସିଏ ବଂଚିଲେ ଆମେ ବଂଚିବା ଏ କଥା ମିଛ ନୋହିରେ ଗଛ ଆମର ଭାଇ ।
ଶେଷତଃ, ସା-ଗୋଧୂତିପା, ଯୋ-ସରାପାଲି ଭାୟା-ବେଦାଖୋଳ, ଜି-ସରଳପୁର, ପିନ-୧୭୮୯୦୧୭, ମୋ-୭୭୦୫୨୦୯୮୩୩

